

een nieuwe golf van konflikten?

Waarschijnlijk heeft de lezer opgemerkt dat er in de laatste nummers van Oase weer heel wat reportages over konflikten in instellingen voorkomen. We hadden reeds de Stichting Quadens, Home Kennedy, Home Noordland en in dit nummer vindt u het uitgebreide en verbijsterende **jeugdoasedossier**. Halverwege de jaren '70 waren zulke konflikten schering en inslag in de pers. Het instellingswezen was voor deze periode een vrij onbekend gegeven. Voor het eerst werd het deksel opgelicht van het duister potje, dat de jeugdbescherming toen was.

Anno '85 blijkt dat er in de bijzondere jeugdzorg nog toestanden mogelijk zijn die men niet verwacht. Volgens een Antwerpse prokureur zouden er nog een tiental instellingen zijn, genre Jeugdoase.

Het konflikt in Home Noordland lijkt van een andere orde geweest te zijn dan de jeugdoaserealiteit. In eerstgenoemde instelling ging het om een dispuut tussen personeel en direktie + raad van beheer. In Jeugdoase zien we een totaal verziekte pedagogische aanpak waar zowel personeel als direktie in de fout gingen. Gemeenschappelijk is echter, dat in beide gevallen de bewoners de dupe zijn van het geheel. Zij zijn de speelbal van de andere betrokkenen en hebben met hun 'rechteloosheid' niets in de pap te brokken.

Jeugdoase is overigens een perfecte illustratie van alles wat er in onze jeugdbescherming fout kan gaan.

Hoe is het mogelijk dat jeugdrechters jarenlang bleven plaatsen in een instelling die met de regelmaat van de klok in een negatief daglicht kwam te staan. Waarom begeleidden de vaste afgevaardigden hun in Jeugdoase geplaatste minderjarigen niet? Tijdsgebrek of onderbezetting lijken ons een te goedkoop antwoord.

Ook de provinciale inspektie, belast met het toezicht op instellingen, blijkt hier gefaald te hebben. Terecht kan men zich vragen stellen bij de werking van deze dienst. De noodzaak dringt zich op van een onafhankelijk orgaan dat de bestaande voorzieningen op een kritische en regelmatige wijze evalueert... volgens welbepaalde criteria. De bestaande pedagogische inspektie kan deze taak momenteel niet aan, zoveel is duidelijk.

De redaktie,

Jeugdoase

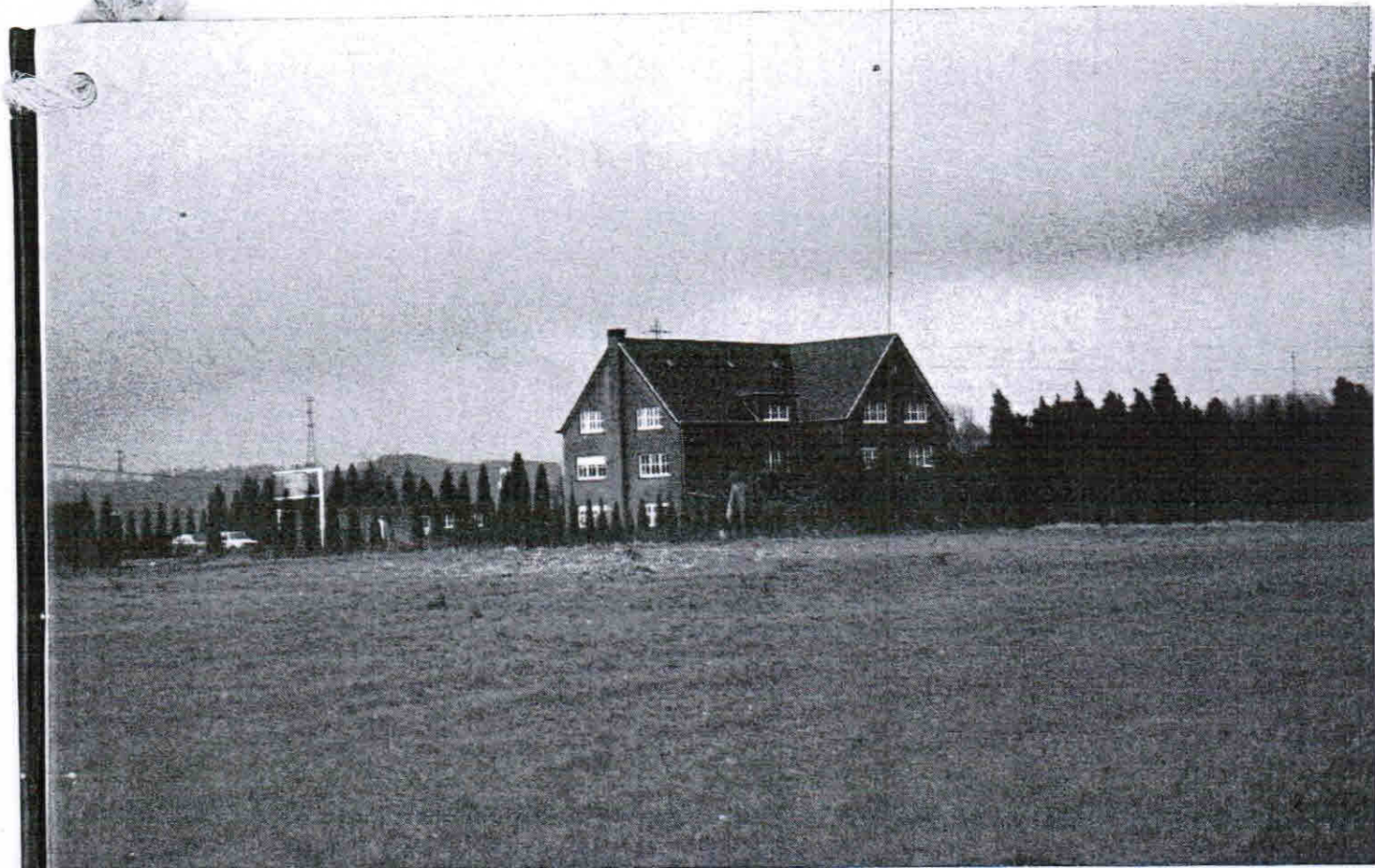
Jeugdoase is een instelling met een erkenning van de dienst jeugdbescherming en is gelegen aan de Geldenaaksebaan 428, 3030 Leuven (Heverlee). Ze is erkend voor een maximum capaciteit van 55 kinderen en jongeren van 0 tot 21 jaar. Momenteel verblijven er ongeveer 40 bewoners. In de gids "Residentiële voorzieningen voor adolescenten in Vlaanderen" stelt de instelling zich op volgende wijze voor:

"Jeugdoase bestaat uit vier leefgroepen, ingedeeld naargelang de leeftijd. Het aksent ligt op zoveel mogelijk leren naar een zelfstandig leven toe. De jongeren krijgen begeleiding op financieel, materieel en geestelijk vlak. Voor de meerderjarigen wordt in de mate van het mogelijke voor werk en huisvesting gezorgd. Ze kunnen bij eventuele moeilijkheden altijd beroep doen op Jeugdoase. Er wordt in de toekomst gedacht aan het opnemen van gedragsmoeilijke kinderen"

Dat dit enkel mooie woorden zijn die met de Jeugdoase-praktijk niets te maken hebben, willen we met dit dossier aantonen. Van april '85 tot november '85 verzamelde de Werkgroep Bijzondere Jeugdzorg een reeks klachten over de instelling. Sommigen zeer ernstig (mishandeling of zedenfeiten), anderen op het eerste gezicht bijkomstig maar passend in een geheel van bezwarend feitenmateriaal.

Het dossier is samengesteld aan de hand van gesprekken met ex-opvoed(st)ers en ex-bewoners maar ook met enkele huidige bewoners en personeelsleden. Om begrijpelijke redenen hebben we de meeste namen niet voluit geschreven. De rechtstreeks betrokkenen weten sowieso om wie het gaat en de "buitenwereld" heeft er geen boodschap aan. Het gaat immers niet om "enkele" individuen maar om de totaliteit van de instelling met haar verwerpelijke pedagogische aanpak. De mistoestanden in Jeugdoase slepen al jaren aan en daarom hebben we ook een aantal betrokkenen gehoord die een tiental jaren geleden met de instelling te maken hadden. Er blijkt bitter weinig veranderd te zijn...

Tot slot willen we ook nog aanstippen dat we elk hoofdstuk aanvaatten met één of meerdere artikels uit het KB betreffende de voorwaarden voor erkenning van instellingen. De lezer kan dan zelf de nodige konklusies trekken.

leven in een kelder

art. 13: De lokalen moeten gezellig en aangepast zijn aan de opvoedingsdoeleinden.

art. 17: Alle lokalen moeten kunnen worden verlucht.

art. 20: De sanitaire installaties moeten aangepast zijn aan de leeftijd van de minderjarigen en ten minste bestaan uit:

- één WC per 10 minderjarigen: die installaties moeten zich bevinden in de nabijheid van de dag- en nachtlokalen ;
- een bad of stortbad per 10 minderjarigen
- een wastafel met stromend water per 3 minderjarigen. Voor de meisjes ouder dan 12 moeten individuele hokjes voorzien zijn.

De kinderen - behalve de oudsten - leven in een soort kelderverdieping zonder direkt daglicht.

Elke groep - er zijn er vier - beschikt over een ruimte die veel te klein is om genoeg bewegingsruimte te bieden aan de kinderen. Een van de groepen heeft zelfs niet voldoende stoelen om alle kinderen terzelfdertijd aan tafel te laten zitten. In één van de lokalen geven de afvoerbuizen uit en verspreiden een konstante stank. Het ruikt er altijd duf.

Veel kinderen klagen over hoofdpijn of zien slecht, wat normaal is als je de hele dag

geen daglicht ziet. De kelderverdieping die een 30 à 40 kinderen bevat, beschikt niet eens over WC's.

Voor de direkteur daarentegen is een mooie en grote ruimte voorzien boven de grond, die groter is dan de ruimte van de 12 oudste kinderen.

De living van de direkteur bevat een mooi salon met pluchen zetels, een eiken eetplaats, een kleurentelevisie en een stereoketen. Dit vormt een schril contrast met alle andere leefruimtes die heel gebrekkig bemeubeld zijn. De kilste plaats in huis is de refter, die zich eveneens in de kelder bevindt.

Jeugdoase bezit ook een grote tuin met eraan een sportveldje. Een werknemeester van de crèche die zich naast Jeugdoase bevindt, verklaart dat ze zelfs bij mooi en zonnig weer slechts heel zelden bewoners van de instelling ziet spelen in de tuin. Buiten schooltijd, vertoeven de kinderen meestal in de kelder.

personeel en bewoners

art. 1: De personeelsleden moeten van goed zedelijk gedrag zijn.

art. 3: De personeelsleden belast met het bestuur en met de opvoeding moeten voldoen-

de omgangsvaardigheid en gemoedsevenwicht bezitten, een aangepaste pedagogische geschiktheid hebben en in staat zijn kinderen op te voeden die uit hun gezinsmilieu verwijderd zijn.

Mevrouw Lafosse, directrice

Aan het hoofd van Jeugdoase staat Mevr. Lafosse, door iedereen familiair "Tante" genoemd. Slechts enkele weken geleden werd Lafosse vervroegd op rust gesteld na zware externe druk. Haar invloed is echter steeds zeer groot geweest, zodat haar rol waarschijnlijk nog niet uitgespeeld is.

Zij is een non die jaren terug een eigen orde heeft gesticht, de monitricen van het gezin. Er waren oorspronkelijk 25 vrouwen lid van. Lafosse geeft zichzelf nog steeds die titel, hoewel ze er het laatste lid van is.

Het personeel

Het personeel bestaat uit 23 opvoed(st)ers, waarvan snel de ongeschooldheid opvalt. Slechts één personeelslid bezit een Al-diploma van opvoedster.

Wat betreft de pedagogische aanpak (?) is het personeel verdeeld in twee ongelijkwaardige blokken. Enerzijds de mensen die absoluut niet met kinderen omkunnen, voor wie de kinderen een konstante bedreiging vormen. Deze opvoeders willen de kinderen zo vlug mogelijk "breken" en "ombuigen" en alle middelen zijn goed om dit te bereiken. Anderzijds is er de minuscule groep die door de kinderen graag gezien worden en die samen met de kinderen werk willen maken van de opvoeding. Deze laatsten worden voortdurend gedwarsboemd door de anderen en door de directrice en haar rechterhand, hoofdopvoeder Johan S.

Naast het onderhouds- en keukenpersoneel werkten er tot voor kort ook twee nachtwakers. Het waren twee broeders van de sekte van Theunis die volledig in het zwart gekleed zijn en een groot kruis op de borst dragen.

Christine B. (ex-opvoedster): De broeders van de nachtwak lijken mij van een eerder bedenkelijk allooi te zijn, althans één van hen, Paul S. - inmiddels gearresteerd - waarvan de kinderen me zegden dat hij 's nachts met zijn zaklantaarn onder de dekens komt schijnen. Soms worden de kinderen

wakker terwijl Paul op hun bed zit. Laatst is hij nog betrapt aan de lavabo's met één van de kleinere meisjes K. Hij was haar zagezegd aan het wassen omdat ze in haar bed geplaat had. Mevr. Irène die instaat voor was en strijk, was net die dag toevallig vroeger op haar werk en heeft hen gezien. Paul S. heeft voor de rechtbank bekend.

Uit een aanklacht van Paulette L., een ex-bewoonster, lezen we het volgende: "Een meisje, genaamd M., is op de leeftijd van 9 jaar in het midden van de nacht door Paul S. uit haar bed gehaald. Zij werd zodanig geestelijk, door ritussen, en lichamelijk misbruikt dat zij nadien met grote angst terug op haar kamer kwam".

Hoe sommige andere opvoed(st)ers tegen de kinderen tekeer gingen, beschrijven we in het hoofdstuk "Straffen".

De kinderen

De kinderen die in Jeugdoase verblijven zijn over het algemeen sociaal verwaarloosde kinderen. Onder hen is één lichamelijk gehandikt kind en enkele licht mentaal gehandikte kinderen.

De kinderen hebben geen criminele achtergrond en worden door ex-medewerkers als "niet-zwaar" beschouwd.

Jeugdoase bezit een mooie, maar zelden gebruikte tuin.

een gesloten instelling

art. 38: De stemming in de inrichting moet strekken tot de ontplooiing van de minderjarigen en hun inpassing in de maatschappij bevorderen. Kontakten, ook met de buiten-

wereld, moeten zoveel mogelijk worden aangemoedigd.

Jeugdooise is een gesloten instelling, de kinderen krijgen geen bezoek tenzij dit goedgekeurd is door Mevr. Lafosse. Familieleden die al eens kritiek laten horen, worden geweerd. De jeugdrechters worden dan ingeschakeld en deze laten aan de ouders of familieleden weten dat hun aanwezigheid op het bezoekuur niet meer toegestaan is.

De kinderen kunnen ook geen telefoons krijgen in de instelling, niet van de ouders, noch van vrienden of vriendinnen. Telefoons worden niet doorgegeven. Met de briefwisseling is het al even erg gesteld. Alle brieven worden eerst door Mevr. Lafosse geopend en al naargelang de inhoud worden ze wel of niet aan de kinderen overgemaakt. Zo schrijft P., een meisje van 18, een brief aan haar opvoedster die onverwacht ontslagen is, om haar spijt uit te drukken over deze gebeurtenis. Onderaan schrijft ze dat de opvoedster niet mag antwoorden op haar brief, daar alle brieven eerst geopend worden en dat P. dan in diskrediet zou vallen bij de directrice. De vader van P. heeft zelf ook klacht ingediend bij de rechtbank, omdat zijn vele brieven nooit bij de kinderen aankwamen. Lafosse beweert dat deze vader geen contact meer onderhoudt met z'n kinderen.

Ouders die er toch in slagen om hun kinderen te bezoeken, brengen vaak geschenkjes of snoepgoed mee. Dit moet afgegeven worden aan de opvoeders. Gekregen speelgoed wordt bij het speelgoed van de groep gevoegd. Zo was er eens ruzie ontstaan met K. (6 jaar) omdat een ander kind met "zijn" autootje aan de haal was gegaan. Iets van zichzelf mogen de kinderen niet hebben. Alles is gemeenschappelijk.

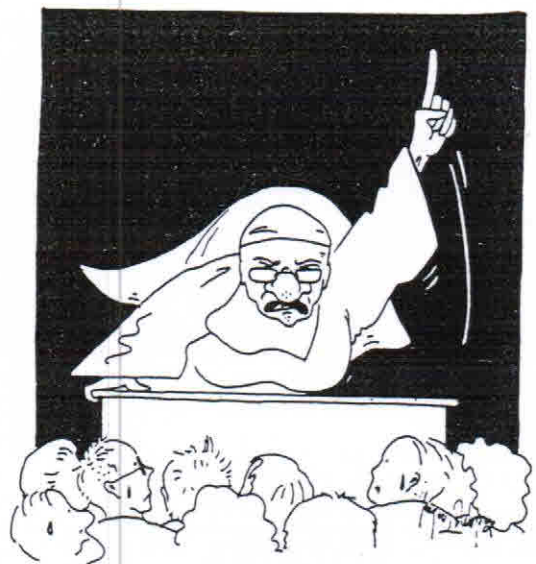
Zoals het contact met de familie zoveel mogelijk vermeden wordt, gaat het ook met de contacten kinderen-opvoed(st)ers. Een vriendschappelijke omgang is uit den boze. Kinderen mogen alleen een band hebben met "Tante" Lafosse en met "mijnheer" Johan S., de hoofdopvoeder. Van zodra gemerkt wordt dat er een goede band ontstaat met een opvoeder, worden stokken in de wielen gestoken. Het kind in kwestie wordt belachelijk gemaakt, omdat het een "flepke" is, een "slippendrager", een "vleier", en de opvoed(st)er wordt er door de hoofdopvoeder op attent gemaakt dat het kind de opvoeder wil omkopen met zijn vriendschap.

een tyrannieke sfeer

Willy W. (ex-opvoeder): Je kunt je dat niet voorstellen! De kinderen zitten in de eetzaal, er is veel plezier maar ze zijn niet stout... en ineens komt Johan S., de hoofdopvoeder binnen. Alle gasten klappen toe, je kunt een muis horen piepen. Fysisch geweld was er ook altijd bij. Praten met de kinderen gebeurde niet en van begeleiden was geen sprake. Wel sanktioneren, vooral fysisch of met chantage... Ze probeerden de kinderen af te breken tot en met. Er waren weinig weken zonder dat iemand een bloedneus had. Pedagogische onmacht?

De kinderen worden geleerd dat niemand te vertrouwen is. Christine B. zat op een avond in de refter met een paar kinderen (18 tot 20 jaar) te praten. De kinderen waarschuwden haar dat "de muren oren hadden" en raadden haar aan om verder van het keukenliftje te gaan zitten. Dit werd namelijk heel frekwent gebruikt als af luistermiddel vanuit de keuken. En op die manier werd er altijd geweten wat een verdieping lager besproken werd. Op dezelfde wijze kon Lafosse ook de gesprekken in de keuken af luisteren, want het liftje had ook een deur in haar living.

De directrice en haar hoofdopvoeder bemoeiden zich met alle aspecten van het leven van de kinderen. Mark, een opvoeder, werd erop uit gestuurd om de vrijage na te gaan van twee van de kinderen uit zijn leefgroep beiden 20 jaar. Volgens Lafosse moest deze relatie kapot gemaakt worden. Als de kinderen "vaste verkering" hadden, werd de verloofde op Jeugdooise uitgenodigd om door Tante gekeurd te worden. Werde hij niet goed bevonden, zat er niets anders op dan de relatie af te maken. Zo heeft de hoofdopvoeder zelfs de vrijage tussen J. en L. afgemaakt. Ze mochten elkaar niet meer zien.

Het gaat echter niet alleen om vrijages. Onlangs kregen een aantal kinderen het verbod om in school nog te spreken met een ex-bewoonster die op dezelfde school les volgt. Hoe het in Jeugdoase gaat, moet verzwegen worden.

De sfeer in Jeugdoase is er één van angst en terreur. Opvoeders slaan en straffen naar believen. Voor hetzelfde feit wordt een kind de ene keer gestraft, de andere keer weer niet. Alles hangt af van het humeur van de opvoeders. De kinderen kunnen zich bij de direktice niet gaan beklagen, want volgens haar heeft een kind geen rechten maar alleen plichten.

kritiek bedankt met afdanking

Uit dit alles blijkt dat de sfeer in huis niet bevorderlijk is voor de opvoeding van de kinderen. Voor de betere opvoed(st)ers is het heel moeilijk om in dergelijke omstandigheden goed werk te kunnen verrichten tenminste voor diegenen die goede bedoelingen hebben met de kinderen. Want ook zij worden niet gespaard!

De direktice en de hoofdopvoeder proberen er voortdurend achter te komen wie goed kan opschieten met wie. Dit houdt immers het gevaar in dat er kritiek zou kunnen komen vanwege het personeel. Alles wordt dan ook in het werk gesteld om ruzie te stoken tussen de opvoed(st)ers onderling. Zo draait de hoofdopvoeder zijn hand er niet voor om om roddels te verspreiden over bepaalde personen. En terwijl deze mensen hun onderlinge wrevels en vetes aan het uitvechten zijn, hebben ze geen aandacht voor wat er allemaal in huis gebeurt en hoe ze gemanipuleerd worden van bovenuit.

Zo kreeg Christine B. van haar kollega's te horen dat de meerderheid ontevreden was met de werksituatie, met de kinderen die aan hen toevertrouwd waren en met de algemene sfeer in Jeugdoase.

De meesten kwamen dus tegen hun goesting werken en slikten al hun kritiek in om toch maar niet hun job te verliezen. De mogelijkheid om zich uit te spreken op een vergadering, wordt niet geboden. Alle "personeelszaken" worden geregeld door Johan S., de hoofdopvoeder. Wat hij in de ene groep

vertelt, is niet bekend bij de andere groepen. Soms draait hij iemands woorden moedwillig om en kreëert aldus ruzies. Zo slaagde hij erin om aan Christine B. te zeggen dat Marc (ex-kollega) er niet mee gediend was dat zij zich ging moeien in zijn leefgroep en dat ze niet moest denken dat zij de wijsheid in pacht had omdat zij "hoge studies" aan de universiteit gedaan had. Christine B. ging navraag doen bij Marc en kon aldus vernemen dat die uitspraak niet uit de mond van Marc kwam, maar wel uit die van Johan S. zelf.

De poging van Christine om orde op zaken te stellen en de roddels uit de wereld te helpen en zo de werksituatie te verbeteren, is fataal afgelopen. Christine B. werd op staande voet ontslagen. In haar ontslagbrief stond letterlijk: "Stelt zich op onvoldoende wijze op tegenover de opdrachten van de direktie en houdt onvoldoende rekening met de deontologie als opvoedster". De brief werd ondertekend door Lafosse. Na het lezen van dit dossier zal het wel duidelijk worden hoe sarkastisch Mevr. Lafosse het woord "deontologie" misbruikt.

Een kritische houding van het personeel wordt altijd bestraft met afdanking of een ontslagname na een inzinking. Met de kinderen wordt in dergelijke situatie geen rekening gehouden. Daarvan getuigden de brieven van enkele kinderen na Christines ontslag.

Een voorbeeld:

Beste Christine,

Hoe gaat ermee? Hopelijk ben je gekomen van dat smerig gedoe dat ze je hier hebben gelapt. Ik vind het heel erg en mis je al. De anderen van het lokaal ook. Hopelijk vergeet je ons niet, dat doen wij zeker en vast ook niet...

de sekte van theunis

art. 41: De nodige schikkingen dienen getroffen te worden om bij toepassing van art. 76 van de wet van 8 april 1965 de minderjarigen de gelegenheid te geven hun morele vorming te verdiepen en hun eventuele godsdienst te beoefenen volgens de voorschriften en de verplichtingen ervan, en overeenkomstig de inlichtingen die in het dossier van de minderjarige zijn opgenomen.

Jarenlang werd de sfeer en de mentaliteit in Jeugdoase beïnvloed door de aanwezigheid van een extreem-katholieke sekte. Verschillende personeelsleden, waaronder de direktice zelf, waren actief lid van deze sekte.

mevr. Lafosse, tweede van links

sekteleider Leon Theunis

Wie of wat is deze sekte? A. Denaux schrijft in zijn boek over sekten ook over Theunis en z'n volgelingen:

"Deze uit de rooms-katholieke kerk ontstane sekte vindt haar oorsprong in de bijzondere ervaringen van de R.T.T.-bediende Leon Theunis.

In 1972 wordt in het Antwerpse het nieuws verspreid dat in zijn appartement te Mortsel een Onze-Lieve-Vrouwebeeld weende. Leon Theunis beweert ook zeer vele visioenen van O.L.V. te hebben gehad waarin ze hem haar boodschappen meedeelde.

Dit nieuws trekt heel wat vrome, goedgelovige mensen aan. De beweging breidt zich uit via boodschappen en godsdienstige manifestaties. Naderhand wordt de beweging gekanaliseerd naar Bohan, het vakantieoord van Theunis, waar hij beweert O.L.V. te hebben gezien. Daar richt hij een soort bedevaartsoord in. Theunis wordt bijgestaan door een priester uit het bisdom Antwerpen, Ivo Celis, die door de bisschop van Antwerpen uit zijn priesterlijke functies werd ontheven. Hij gaat voor in de openbare diensten, redigeert de boodschappen, stuurt aan op aansluiting bij de sekte.

De sekte bezit een klooster: de broederschap Maranta, in de Oude Geldenaaksebaan 2 te Bierbeek. De broeders zijn gekleed in een zwart pak met een opvallend groot kruis op de borst. Leon Theunis werpt zich op als toekomstig leider van het godsvolk. Via zijn boodschappen en aankondigingen van rampen en straffen verwekt hij bij sommige

van zijn aanhangers angstpsychosen. Hij eigent zich een soort priesterschap toe: hij beweert de macht tot zondenvergeving in een visioen te hebben ontvangen en hoort bijgevolg ook privaatiecht. Er zijn enkele gevallen bekend van zware morele druk en misleiding van jonge vrouwen."

Mgr. Daems, bisschop van Antwerpen, en Mgr. Mathen, bisschop van Namen, hebben op 23 april 1976 afstand genomen van de sekte met een "bisschoppelijke waarschuwing":

"Inderdaad zijn bovengenoemde feiten niet van bovennatuurlijke aard. Wij doen dan ook een beroep op het gezond verstand, de goede wil, de godsdienstzin en speciaal op de waarachtige Mariadevotie, en verzoeken de priesters, religieuzen en christelijke leken geen deel te nemen aan bedevaarten naar Mortsel of Bohan, die vanuit een dioceses of andere plaatsen worden ingericht."

Leon Theunis stierf begin '85 en Ivo Celis nam het vaandel over. Met minder succes blijkbaar want hij bezit niet de charismatische eigenschappen van Theunis. Binnen de sekte is er trouwens na de dood van de sekteleider heel wat onenigheid ontstaan.

De leer die de sekte verkondigt, situeert zich aan de extreem-rechtse-katholieke zijde. De officiële kerk wordt afgezworen en de paus is voor hen een kommunist zonder meer... want hij komt uit Polen. Vele van de in het zwart geklede volgelingen schonen have en goed weg aan hun Jezus, zoals Theunis genoemd werd.

sekte en jeugd-oase

Wat heeft de sekte echter met Jeugd-oase te maken? Heel veel, zo blijkt.

Lafosse was de rechterhand van Theunis en naast haar waren nog vier andere personeelsleden lid van de sekte: de beide nachtwakers Paul S. en René V., de klusjesman Johan R. en een opvoedster, Christiane, die actief de sekte-literatuur verspreidde onder de jongeren. Tot voor enkele jaren kwamen de sekteleiden elke zondag op bezoek in Jeugd-oase. Van 12.30 tot 14.30 uur stonden tuin en refter ter beschikking van de sekte en mochten de Jeugd-oasebewoners zich niet vertonen. Allerlei feesten zoals moederdag en vaderdag werden in Jeugd-oase gehouden. De kapel van Jeugd-oase stond ter hunner beschikking en Theunis had er een eigen kamer.

De kinderen moesten daar hun zegen komen halen (Theunis was notabene geen priester). De eucharistievieringen gebeurden in het Latijn.

Door zware druk van de omwonenden en een lopend gerechtelijk onderzoek tegen de sekte, werden de zondagbezoeken afgeschaft en overgeplaatst naar een gerestaureerde boerderij in Bierbeek (Maranata of "het hoeveke"). Verschillende jongeren van Jeugd-oase moesten onbetaald gaan helpen bij die restauratie.

Theunis bleef echter tot zijn dood een graag geziene gast in Jeugd-oase en naar de buitenwereld toe deed hij zich zeer gelovig voor. In werkelijkheid maakte hij op een niet zo serene wijze misbruik van de goedgelovigheid van zijn vrouwelijke volgelingen. Uit brieven en getuigenissen van (ex) sekteleiden vernemen we dat het een grote eer was om door Theunis uitverkoren te worden en met hem "het bed te delen". Voor de mannelijke gelovigen bestond de eer erin dat hun vrouw of dochter ontvangen werd. Zij verzetten zich hier niet tegen. Tot aan zijn dood bleef hij in Jeugd-oase vrouwen en jongere meisjes ontvangen. Hij stierf aan een hartaanval die hij een week tevoren had zien aankomen in een verschijning. Volgens die verschijning zou hij echter niet lang dood blijven. Vele sekteleiden geloven nu nog dat Theunis niet echt dood is.

Begin '85 (net voor z'n dood) deed er zich

nog een eigenaardig gebeuren voor in Jeugd-oase. Op een avond komt mevrouw Lafosse binnen in gezelschap van Theunis en samen met een blonde (onbekende) vrouw wordt een 14-jarig meisje binnen gesleurd. Alle deuren moesten op slot, alle kinderen moesten binnen blijven en er werd verbod opgelegd dat iemand in de buurt van het bureel van Lafosse zou komen.

Een pikant detail bij gans deze zaak is dat ook de Sociale Hogeschool van Heverlee (ACV) zich hier licht verbrandt. Tot '84 hadden onder andere Sinterklaasfeestjes van de sekte plaats in de ontspanningsruimte van de school. Op een foto is duidelijk de stoet van Theunis-volgelingen te zien, die aan de parking van de S.H.H. aankwam. De school ligt afgelegen op een heuvelrug en niemand komt "zomaar" langs. Toeval is uitgesloten. Onbegrijpelijk is het echter niet, want de sekretaris van de school, Willy Verschakelen, is tevens boekhouder van Jeugd-oase en goede vriend van Lafosse. De link is snel gelegd...

een sektebijeenkomst aan de sociale school van Heverlee

kinderen beïnvloed

De lezer vraagt zich ongetwijfeld af wat de gevolgen van die sekteïnvloed zijn voor de kinderen. Gelukkig zijn slechts weinig bewoners volledig verstrikt in de netten van Theunis. Marianne L., oudste van zes ge-

plaatste kinderen, was echter wel door Theunis uitverkoren. Ze is lid geworden en heeft geen enkel contact meer met de rest van de familie. Op de uitnodiging van haar later huwelijk werd de naam van haar moeder ingeruild voor die van Lafosse.

De morele vorming van de bewoners en hun mens- en maatschappijbeeld leed er echter des te erger onder. Niet in het minst door de wekelijkse preekuurtjes van Lafosse.

Willy W.: De missen waren in het latijn maar de preken waren in het nederlands. Ze gebeurden in een ijsige stilte. Toen werd gezegd hoe alles in mekaar zat, over tucht, de goede werken van Theunis, allerlei zaken over verdoken seksualiteit, straffen, enzovoort. Tijdens deze preken werden ook kinderen voor de groep gehaald indien ze iets fout hadden gedaan. Als je zo'n zaken week na week moet horen, heeft dat ongetwijfeld een invloed op de kinderen.

Ook in het dagelijkse leven leren de kinderen heel wat reaktionaire opvattingen die door Lafosse en verschillende opvoeders waren verkondigd en door de kinderen werden overgenomen: gastarbeiders en vreemdelingen weg, werklozen moeten ze tegen de muur zetten (hoewel vele kinderen vroeg of laat met werkloosheid te maken zullen hebben), 11.11.11 of Broederlijk Delen moet niet gesteund worden, enzovoort. Legerdienst is in Jeugdoase verplicht en afgekeurd worden is een schande.

In de week van het pausbezoek wilden verschillende kinderen naar de paus gaan zien, toen die in Leuven was, maar het mocht niet want "de man is één kommunist".

Ook ten aanzien van seksualiteit speelt de sekte-achtergrond-filosofie een grote rol.

Tania D.: Dat zie je bijvoorbeeld ook bij de wasbeurt. De kinderen kregen 's woensdags en 's zondags propere kleren maar ze mochten hun poep niet wassen. Er werd hen gezegd dat dit niet zedelijk was. Wat doe je dan? Sommige opvoed(st)ers deden dat dan niet en de kinderen liepen dan een hele week rond met een vuile poep en een nat broekje. Je mag de kinderen niet wassen omdat Tante vindt dat het niet proper is. Een meisje van 13-14 jaar doet toch iedere dag volgens mij proper ondergoed aan en hoewel ze ook elke dag een onderbroekje mogen vragen, doen ze het niet omdat ze bang zijn om het te vragen. Als de oudsten hun maandstonden hebben... ik heb niet dikwijls geweten dat die zich 's morgens wassen.

Christine B.: Dat is ook begrijpelijk. Er is maar één wasbak op de slaapzaal en daar moet iedereen zich wassen. De meisjes slapen met kleintjes en groten samen en hebben dus geen privacy.

Tania D.: Ik heb ook gemerkt dat Paula, een opvoedster, een meisje vierkant uitlachte toen die voor het eerst een beha droeg. Ze was met twee beha's van haar aan het zwaaien, tot groot jolijt van de jongens die er bij zaten. Het meisje in kwestie zat met gebogen hoofd en had duidelijk schrik om te zeggen of te laten zien dat ze opgroeit. Dat heeft zeker gevolgen binnen enkele jaren.

Besluit: Gedurende de laatste drie maanden verdwenen bijna alle personeelsleden die tot de sekte behoorden. Christiane, opvoedster, verdween spoorloos. Eén van de nachtwakers, Paul S., werd gearresteerd voor zedenfeiten en de klusjesman Johan R. werd in een psychiatrische inrichting opgenomen.

De eucharistievieringen mogen sinds enkele weken niet meer in de kapel van Jeugdoase plaatsvinden.

De druk van een gerechtelijk onderzoek is hier zeker niet vreemd aan. Dat deze mensen uit de instelling weg zijn, is al een eerste positieve stap maar helaas verandert er niet zoveel. De sfeer, de kind- en maatschappijvisie bij de opvoed(st)ers blijft onveranderd. Ze zit er diep ingeworteld door jarenlange beïnvloeding dat men de hoop niet kan koesteren van een radikale ommezwaai. Met andere woorden: op details na zal er niet veel veranderen!

éénvormigheid

art. 39: De opvoedingsbehandeling moet aan de behoeften van de minderjarigen worden aangepast.

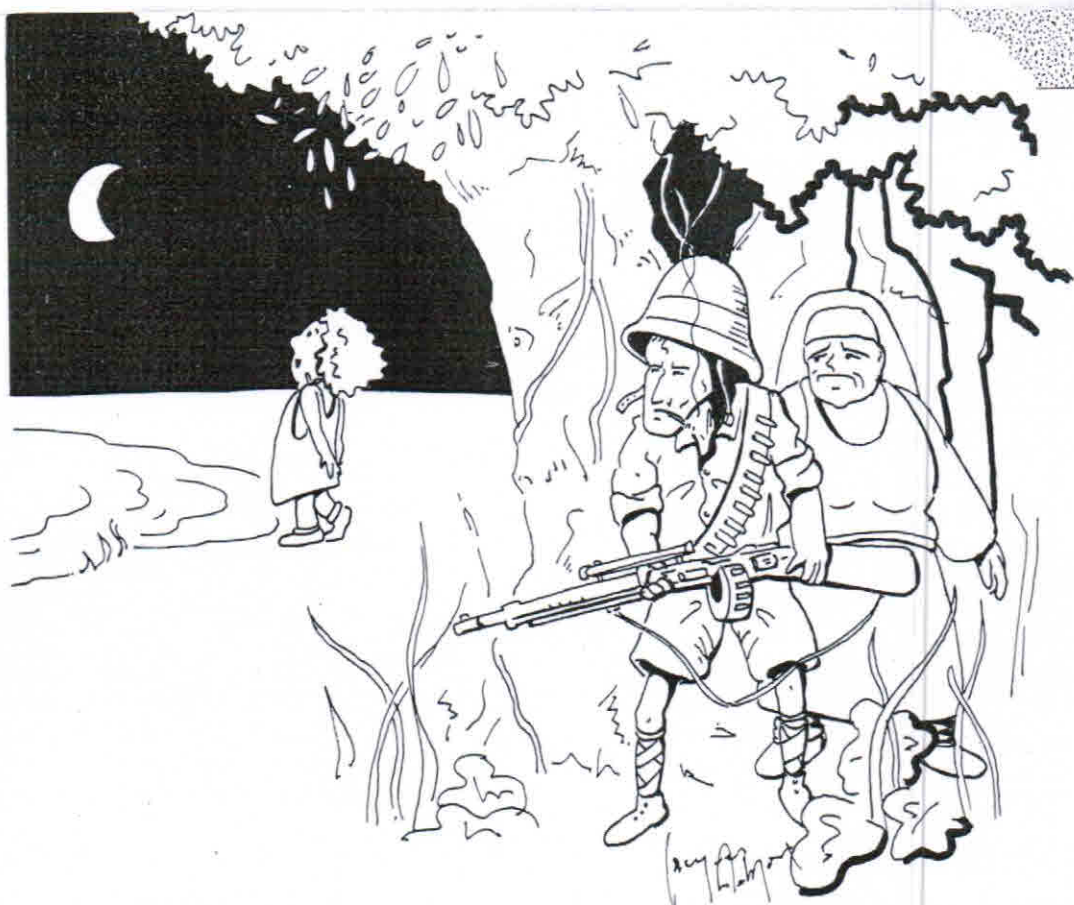
art. 40: Een uurrooster met een goed evenwichtig tijdsgebruik moet worden opgesteld. De rusttijd moet aan de leeftijd en aan de behoeften van de minderjarigen worden aangepast.

art. 45: Vrijtijdsbesteding moet ingericht worden met inachtneming van de leeftijd en de behoeften van de minderjarigen.

art. 49c: In het persoonlijk dossier van de minderjarige moet komen: het opvoedings-, onderwijs- en behandelingsprogramma van de minderjarige alsmede de stukken betreffende zijn ontwikkeling op die gebieden.

Van een zinvolle individuele pedagogische aanpak is in Jeugdoase geen sprake. Er wordt nooit gewerkt met een concreet begeleidingsplan, waarin duidelijk is neergeschreven wat de doelstelling is van de werking en hoe de begeleiding concreet verloopt. Alle bewoners, van jong naar oud, worden over dezelfde kam geschoren.

Een huidige bewoonster vertelde dat het génant was voor haar om bijvoorbeeld met de

groep naar de cinema te gaan. Ten eerste omdat ze zich schaamde "met zo'n rare gasten" over straat te wandelen en ten tweede omdat ze het nooit eens zijn over welke film ze willen zien. Zij wou best wel eens naar een serieuze film, maar die verstaan sommige gasten niet en dan beginnen ze vervelend te doen. "Je kunt toch niet altijd naar Walt Disney gaan zien?", aldus de getuigenis.

Voor een aantal bewoners is er een nivelleringsring naar onderen toe, en voor de zwak begaafden is er géén nivelleringsring naar boven toe. Die groep krijgt nooit de kans zich op te trekken aan de anderen. Ze worden voortdurend uitgelachen of meewarig bekeken, nergens bij betrokken en lopen er ook het minst verzorgd bij. Met andere woorden: ze worden in hun rol bevestigd.

persoonlijkheidskraak

Het ontbreken van een pedagogisch programma valt reeds op bij de intake van nieuwe bewoners.

Willy W.: Kinderen die binnenkomen, krijgen extra belangstelling van hoofdopvoeder Johan S. Hij volgt die en zegt wat ze mogen doen en laten, en het duurt geen twee weken of de kinderen draaien bij. De meeste kinderen zijn echter geen zware gevallen.

Christine B.: Ik herinner me nog C. (13), ze was de enige dokter van rijke mensen. Haar vader was invalide geworden en heel lastig thuis. C. werd op een internaat geplaatst waar ze verschillende keren is weggelopen. Uiteindelijk heeft men haar in Jeugdoase geplaatst.

Ze is knap, goed verzorgd, volgde eerste Latijns-Griekse, mooie kleren, enzovoort. De eerste dagen vallen haar blijkbaar goed mee en uit haar verhaal blijkt dat ze haar wereld goed kent. Eigenlijk heeft ze eerder een mentaliteit van een meisje van 16-17 jaar.

Ze wordt getreiterd door verschillende opvoed(st)ers omdat ze zogezegd "hoge studies" doet, ze vinden dat die mensen een dikke nek hebben (nvdr. het merendeel van de opvoed(st)ers heeft een laag gekwalificeerd diploma).

Op een avond moet ze van al haar kleren en eigen spullen (dekbed en make-up) een bundeltje maken en dit naar de zolder brengen. Ze moet kleren kiezen uit het aanbod van Jeugdoase (tweedehands). Ze is zogezegd te opvallend gekleed en dat zou aanstoot geven aan de andere kinderen. "In de gevangenis moeten ze ook hun eigen kleren en spullen afgeven". C. is tevens van school moeten veranderen en geraakte in het beroepsonderwijs. Ze willen kost wat kost haar persoonlijkheid breken.

Tegenover nieuwe personeelsleden worden de

kinderen uit de leefgroepen voorgesteld als volstrekt onhandelbaar.

Willy W.: "Waar ze vandaan komen is het slecht, waar ze naartoe gaan ook, waarom zouden ze het hier dan goed hebben?"

Christine B.: De kinderen worden door het merendeel van de opvoed(st)ers beschouwd als uitschot, kinderen van hoeren en zuip-lappen. En als je daarenboven weet dat "de appel nooit ver van de boom valt", weet je dat er toch niets goed kan groeien uit deze kinderen. Dat is de enige pedagogische theorie die gehanteerd wordt in huis. De kinderen liegen altijd, zijn niet te vertrouwen, ze zijn lief en aanhankelijk om iets van je te krijgen. Anders bezien ze je niet. Kinderen zoeken je zwakke plekken om je dan goed te manipuleren. Deze zaken heeft men mij de eerste dag verteld, maar helaas heb ik heel andere dingen ondervonden. De kinderen zoeken gewoon iemand die ze kunnen vertrouwen, iemand die hen graag ziet, die kan luisteren. Kortom: ze zijn net als alle kinderen.

zinloos bezig houden

"De taak van het opvoedend personeel is bondig te omschrijven als "stilhouden en soms bezighouden".

Tania D.: Dat begint eigenlijk 's morgens al. Er wordt heel hard "opstaan" geroepen. De kinderen kruipen uit hun bed, doen direct hun kleren aan, wassen zich niet en poetsen ook hun tanden niet. Vervolgens moeten ze in een rij gaan staan, allemaal volgens grootte, leeftijd of leefgroep. Er wordt gebeden, drie weeskegroetjes en daarna moeten ze mooi en regelmatig in rijen naar beneden... in volledige stilte. Aan tafel krijgen ze dan één boterham en een glas melk, er wordt nog steeds gezwezen.

De periode die de kinderen na schooltijd of in de weekends in Jeugdooase doorbrengen is doelloos: geen schoolbegeleiding, geen bezoek van of aan vriend(inn)en, geen zelfstandigheidstraining, geen begeleidingsgesprekken, geen of weinig mogelijkheden om deel te nemen aan hobby-klubs... Het absolute niets!

Soms organiseert men wel eens een knutsel-activiteit, die inslaat bij de jongsten, maar die door de oudere bewoners als dom bestempeld wordt. Een 16-jarige bewoonster citeert: "Zie je ons al karnavalmaskers maken?"

Tania D.: Lawaai mogen ze daar niet maken. De kinderen zitten daar dag in, dag uit in die kelder. Wat wil je dat die lastig zijn? Ik kwam zelf elke dag met hoofdpijn thuis.

Voor de kleinsten is er wel een soort jeugdbeweging in Aarschot (op een 20 kilometer van Haasrode). Het is een soort wel-pengroep die persoonlijk door opvoedster Dora is opgericht. Een niet-erkende groep, want bij het nationale scoutsverbond heeft men er nog nooit van gehoord. De kinderen lopen gekleed in blauwe uniformpjes en vertrekken elke zaterdag samen met de bus. Veel meer dan knutselen (alweer) en zwemmen gebeurt er niet en vele kinderen kunnen een openlijke afkeer van deze wel-pengroep nauwelijks verstoppen, gezien het aarzende vertrek op zaterdag: zwembroek kwijt, handdoek weg, ziek voelen, iemand kwijtgeraakt. Een bewoonster en ex-welp vertelt:

"Naast de kinderen van Jeugdooase waren er ook nog kinderen van Aarschot zelf bij de welpen. Wij hadden nauwelijks contact met hen en zo kregen we het gevoel van "anders" te zijn. Ik vind dat ze ons moeten laten kiezen om een bepaalde activiteit mee te doen."

De oudere kinderen mogen uitgaan: tot 17 jaar éénmaal per maand en vanaf 17 jaar iedere week. Uitgaan is echter relatief in Jeugdooase, want er wordt slechts één dans-cing bezocht: aanvankelijk was dat "Het hof van Bierbeek", nadien ook de "Butterfly" en "In den molen". De Butterfly had als voor-deel dat het een privé-dansing was met lid-kaarten en dat de uitbater in Jeugdooase bekend was. Zo kon hij regelmatig verslag uitbrengen. Bovendien was er bij het dans-cingbezoek steeds een opvoeder bij. Vrij recent zou het uitgaan soepeler gemaakt zijn en hoeft er niet steeds een opvoeder mee te gaan. Er wordt echter nog wel gecontroleerd.

Driemaal per jaar is er een verplichte vakantie in een bouwvallig buitenverblijf van Jeugdooase te Tiegem (West-Vlaanderen). De kinderen blijven in hetzelfde milieu, alleen kan er in Tiegem blijkbaar veel meer. Er wordt meer uitgegaan, opvoeders trakteren (en laten de gasten met hun karig zak-geld trakteren) en het is voor alle opvoed(st)ers een uitgelezen kans om goed met de gasten te staan. Eens terug, is de schok des te groter!

ontbreken van zelfstandigheid

Eigen aan het instellingswerk met jongeren is dat deze uiterlijk op hun 21ste de in-richting verlaten. Zij moeten het dan zelf waarmaken. Een voorbereiding op zelfstan-digheid is dan ook allernoodzakelijkst. In Jeugdooase ontbreekt die volledig. Het is opvallend hoe wereldvreemd de kinderen

uit Jeugdoase zijn als ze de instelling verlaten. Zowel op financieel/administratief vlak, als op sociaal/psychologisch vlak zijn mislukkingen bijna gewoon te noemen. Ze hebben schrik om naar het Ziekenfonds of de RVA te stappen, hebben geen notie van geldbeheer (verkwisting), verwaarlozen zichzelf en hun woning. Het aanleren van dagdagelijkse vaardigheden zoals kleren wassen, strijken, koken, inkopen gaan doen enzovoort is omzeggens onbestaande. Als er een keer geholpen mag worden in de keuken, beperkt zich dat tot bijvoorbeeld het ogen uithalen in aardappelen.

Ook op emotioneel vlak loopt het vaak mis. Het ontbreken van een eigen vriendenkring, steeds maar terugvallen op Jeugdoase en andere ex-bewoners.

Die afhankelijkheid van Jeugdoase wordt van jongsaf aangeleerd. De kinderen worden dom gehouden over hun situatie. Vooral Lafosse liet de kinderen goed aanvoelen dat ze alles aan haar te danken hadden. "Jullie moeder heeft geen centjes genoeg om eten te kopen voor jullie, gelukkig ben ik er nog". Een ander voorbeeld: toen één van de meisjes een trui aan het breien was, betaalde Tante heel joviaal de helft van de breiwool, wat voor het meisje als een geschenk aankwam. Op dat moment negeert Lafosse het bestaan van een wettelijk vastgesteld en door de overheid uitgekeerde subsidie voor kledijgeld. "Tante geeft alles, van thuis krijgen we niets..." is het idee dat men de kinderen met succes wil meegeven.

Chris W.: Toen ik Jeugdoase verliet, kende ik niets van sociale uitkeringen, stempelgeld + inschrijving op de RVA, rechten en plichten of van adressen waar ik eventueel in nood terecht kon. Het is slechts door zelfonderzoek en de hulp van mijn echtgenoot en schoonouders dat ik me later korrekt in de maatschappij heb aangepast.

probleemgedrag genegeerd

Ook in het algemeen omgaan met kinderen is er geen sprake van een bepaalde pedagogische lijn. Er is geen huisreglement en alle opvoed(st)ers doen maar wat ze zelf noodzakelijk vinden. Als kind kan je van één opvoedster de toestemming krijgen iets te doen, terwijl een andere opvoedster dat

weer verbiedt.

Er wordt ook nooit ingespeeld op probleemgedrag bij de kinderen. Zo zijn er verschillende kinderen die op oudere leeftijd nog bedwateren of die auto-agressie (zelfverminking) verschijnselen hebben.

Tania D.: De bedwateraars kregen gewoon geen dessert en geen drinken meer, dat was al. Ik vind dat je zelf moet proberen daar iets aan te doen, met bijvoorbeeld het zonnesysteem of het wekkersysteem. Lukt dat niet, dan is er een psychologische oorzaak en dat moet onderzocht worden. De opvoed(st)ers vertelden echter dat de kinderen speciaal in hun bed plassen om hen te pesten. Het was echter wel duidelijk dat kinderen in hun bed plasten omdat ze schrik hadden van een bepaalde opvoeder. R. (6) bijvoorbeeld had regelmatig 's morgens een nat bed omdat hij wist dat die opvoeder hem 's morgens ging wekken.

Christine B.: Als Patrick H. (opvoeder) wacht had 's avonds en patrouilleerde op de gang, durfde er niemand gaan vragen om naar de WC te gaan. Daarom plasten ze in hun bed.

Nog enkele voorbeelden: M. (11) plast nog steeds in zijn bed en zijn broek. Hij wordt geschuwd door de andere kinderen omdat hij vies zou ruiken. Om die reden zit hij dikwijls alleen aan tafel. Het personeel beschimpt hem en de andere kinderen doen dan natuurlijk mee. M. plukt tevens al jaren zijn wimpers uit, wat wijst op auto-agressie. Niemand denkt eraan om medische of psychische hulp te zoeken voor het kind.

De zusjes A. (10) en C. (11) zijn beiden zwak begaafd en zien eruit als kinderen van 6 en 7. Ze bijten zich voortdurend in de handen tot er ontstekingen van komen. Ze doen dit om zich te bedwingen wanneer ze kwaad zijn of als ze getreiterd worden. C. stamelt heel erg en als ze opgewonden is, kan ze geen woord meer uitbrengen. Niemand helpt echter!

lijfstraffen

art. 46: De sankties moeten aan de persoonlijkheid van de minderjarige aangepast worden. Ze moeten in de eerste plaats zijn opvoeding bevorderen en mogen geen traumatische uitwerking hebben. Lichaamsstraffen en onthouding van maaltijden zijn verboden.

Dit artikel uit de erkenningsvoorwaarden is waarschijnlijk totaal onbekend in Jeugdoase. Het is ook het artikel waar de meest flagrante overtredingen worden vastgesteld. Hieronder volgt een trieste opsomming, die niet eens volledig is en die men rechts-

streeks onder kindermishandeling kan situeren.

De bewoners van Jeugdoase krijgen regelmatig raken klappen. Het blijkt een systeem te zijn dat door het merendeel van de opvoed(st)ers wordt gehanteerd en dat door Lafosse wordt gesteund.

- In de week van het pausbezoek werd P. bij zijn haren omhoog getrokken en het kind bloedde. Het verhaal: Johan S., hoofdopvoeder, kwam het lokaal van P. binnen. Toen deze Johan zag, begroette hij hem als "Johannes Paulus". Reactie van Johan: "Hoe noem je mij?" Aangezien de andere kinderen lachten en P. dacht dat ook Johan het plezant vond, herhaalde hij: "dag Johannes Paulus". Dat was voor Johan het sein om los te barsten in een woedebui. Nadien zou er opdracht zijn gegeven aan de opvoed(st)ers om negatieve rapporten te schrijven over P. en zijn broers + zus, zodat het optreden gerechtvaardigd bleek.

- In de loop van januari '85 speelden zich de volgende feiten af. A., een meisje van 13 jaar dat zwak begaafd is (men vertelt smalend dat haar schedelinhoud te klein is) is het slachtoffer.

Christine B., zat met haar groep TV te kijken toen ze ineens gekrijs hoorde beneden. Ze gaat zien met Paula (opvoedster) die als kommentaar geeft: "Daniëlla (opvoedster) is weer bezig". Het gekrijs wordt heviger. Beneden ziet ze hoe A. met de rug tegen de muur wordt gekneld door de forse Daniëlla. Ze schreeuwen tegen elkaar op. A. schopt en krabt. Theo (opvoeder) wordt erbij geroepen en die geeft een paar rake klappen, zodat A. nog harder gaat wenen. Christine drong aan om ermee op te houden en A. te kalmeren. Daniëlla heeft ondertussen haar bril en die van A. afgezet. Ze roepen er nog een andere opvoeder bij, Patrick H., die zegt er korte metten mee te zullen maken. Hij slaat A. met het hoofd tegen de kelder muur en vervolgens sleurt hij haar bij haar schouders de trappen op. A. bonkt met haar rug tegen de trappen.

Op dat moment verscheen "tante" Lafosse bovenaan de trap en maakte A. verwijten over haar gedrag. Op de vraag van Christine aan de andere opvoedsters, nl. Hilde en Paula, of het de gewoonte is zo te straffen, wordt geantwoord: "hoe meer je klopt, hoe beter je aanzien wordt".

- Ook de kleinsten ontsnappen niet aan slaan. Op een zondagavond in januari hoort Christine weer geschreeuw in de gang: "En nu zal het gedaan zijn", gevolgd door een kletterende klap. Christine gaat zien, maar ziet slechts R. (6) die op zijn krukje zit met zijn voetjes in een kom water, met

een vlammend rode rechterwang. Twee andere kinderen vertellen wat er gebeurd is:

"Patrick H. is gekomen om te slaan, omdat ze een beetje water gemorst hadden rond het teiltje en de wasbeurt niet vlug genoeg verliep". R. bleek ondertussen in zijn broek geplast te hebben. Hij had aan Patrick gevraagd om naar de WC te mogen. Hij mocht niet en moest op het stoeltje blijven zitten met het gevolg dat hij zich niet kon inhouden.

- Patrick H. had een week eerder kleine C. met het hoofd op tafel geslagen, omdat ze niet netjes haar bord leeg at. Het kind bloedde uit haar mond. Tegen de directrice werd verteld dat het kind met het gezicht tegen de hoek van een kast is gelopen.

- Tania D. had moeilijkheden met M. die niet wilde luisteren. Paula kwam binnen en vroeg of M. niet wilde luisteren. Vervolgens gaf ze hem een paar klappen en trok hem bij de haren. Ze nam hem bij het hoofd en smiet hem in de zetel. Een optreden dat volgens Tania ruim overdreven was in vergelijking met M.'s gedrag.

- A., een karaktergestoorde jongen die zich moeilijk kan beheersen, beseft soms zelf niet wat voor antwoorden hij geeft. Een bepaalde opmerking viel niet in goede aarde en A. vluchtte naar boven, op de hielen gezeten door Patrick H. en Marie-Paule (opvoedster). Eens boven gekomen hebben ze A. om beurten een pak slaag gegeven. Patrick H. sloeg hem met het hoofd tegen de muur. Chris (stagiaire) was getuige van het voorval.

Voor vaak banale feiten worden de zwaarste sankties gegeven. Straffen zijn er in ontzettend veel variëteiten:

- voor de kleinsten: urenlang op een krukje zitten, onbeweegelijk;
- verbod om naar de WC te gaan;
- voor de ouderen: een week lang, of langer om zeven uur naar bed;
- bladzijden lang straf schrijven;
- omgestootte melk van tafel oplikken.

psychologische bestraffing

Naast lichamelijke straffen, die al erg genoeg op zich zijn, bestaan er ook nog heel wat voorbeelden van emotionele of psychische bestraffing.

- L. vertelde haar moeder dikwijls dat ze weg wilde uit Jeugdoase. Haar moeder was ongerust en wilde haar dochter komen opzoeken. Op het moment dat de moeder kwam, moest L. van Lafosse naar haar kamer. Tegen de moeder vertelde ze dat L. niet thuis was

- Zwakker begaafde of licht gehandicapte kinderen worden vaak uitgelachen en voor de ganse groep gekleineerd. Een kind dat stotterde werd bijvoorbeeld door opvoed(st)ers geïmiteerd. Of als een kind slechte resultaten haalde op school, werd het uitgelachen om wat het geschreven heeft voor een bepaalde toets. Zeggen hoe het wel moest, is er niet bij.

K. heeft spraakmoeilijkheden, in plaats van "eten" zegt ze "eken". Dit wekt grote hilariteit bij Paula (opvoedster) die het kind voortdurend na-taalt op dezelfde gebrekkige manier.

Kinderen worden door deze vorm van bestraffing nog dieper in hun rol van "zwak begaafd" zijn weggedrukt.

- Het op het laatste nippertje aflassen van weekends naar huis, het weigeren van bezoek te ontvangen,... zijn straffen waarmee men het kind pijnlijk wil treffen op het gevoelige terrein van de thuissituatie.

L. (6) heeft z'n moeder nog nooit gezien. Toen er op een zondagmiddag heel wat bezoek was in de eetzaal, zei Paula tegen L. dat hij moest gaan kijken want zijn moeder was er. Het was een grapje, want L.'s moeder bleek er helemaal niet te zijn. L. stond daarna in de gang te huilen.

Het te hard en zinloos straffen is geen nieuwe zaak voor de instelling. Zelden is er een band tussen de straf en de gepleegde overtreding. Voor het merendeel van de opvoed(st)ers is het een gewoon fenomeen. Zij hebben het nooit anders geweten. De harde aanpak heeft veel te maken met de ongeschooldheid van het personeel. Zij hebben nooit gehoord van konfliktbeheersing, ontwikkelingspsychologie van het kind, luisteren naar kinderen enzovoort. Verschillende opvoed(st)ers zitten ook met ernstige persoonlijke problemen waardoor ze het werk eigenlijk niet aankunnen. Theo bijvoorbeeld kan goed met kinderen om, maar geraakt bij de minste strubbeling in paniek met als gevolg... slaan !

Patrick H., die naast Johan S. meestal de hoofdrol speelt bij konflikten, heeft zelf in Jeugdooase verbleven als kind. Hij heeft nooit de kans gehad om dat te verwerken en om met een pedagogische aanpak kennis te maken.

Johan S. heeft enkele maanden geleden terug door alle personeelsleden een briefje laten ondertekenen waarin stond dat er onmiddellijk ontslag zou volgen indien er nog geslagen werd. Het bleek een papieren maatregel te zijn, onder druk van het samenstellen van dit dossier en het gerechtelijk onderzoek. Het opstellen van zo'n briefje is trouwens een onrechtstreekse bevestiging van het feit dat men het te bont heeft gemaakt.

Overigens blijkt zo'n briefje niet veel te helpen want Johan S. was, helaas voor hem,

één van de eersten om het nieuwe reglement te overtreden.

medische begeleiding

art. 29: De inrichting moet een vaste geneesheer hebben met het oog op het medische toezicht op de minderjarigen en de algemene hygiëne.

art. 30: Iedere minderjarige moet uiterlijk acht dagen na zijn opname en vervolgens ten minste iedere trimester of jaarlijks, naargelang hij jonger of ouder is dan zes jaar, alsmede voor zijn vertrek uit de inrichting, onderzocht worden.

art. 31: De directie van de inrichting moet waken over de naleving van de medische voorschriften en van die welke voortvloeiën uit eventuele medisch-psychologische onderzoeken.

Niettemin staande er een vaste geneesheer bestaat voor Jeugd-oase, loopt er ook op dit terrein één en ander fout. In verschillende gevallen is er zelfs sprake van kinderverwaarlozing. De dokter in kwestie blijkt een niet-kompetente man te zijn die zowel optreedt als huisarts, gynaecoloog, oogarts enzovoort. In Jeugd-oase zelf wordt er bij ziekte of ongeval zolang gewacht met medische hulp te vragen, tot de situatie zeer ernstig geworden is. Verschillende bewoners hebben hierdoor een levenslange onnodige handicap opgelopen.

- Chris W. bleek bij een recent gehooronderzoek voor 30 % doof te zijn. De arts merkte verschillende lidtekens op in het oor van Chris die ontstaan zijn door verschillende niet- of onvoldoende behandelde oorontstekingen. Het doof-zijn is daar een gevolg van. Chris moet tevens spoedig geopereerd worden voor nierstenen. Als kind, toen ze in Jeugd-oase woonde, kloeg ze reeds over pijn in de nierstreek.

Marcelino L. had zich bij het voetballen bezeerd aan de knie. Hij mocht niet naar de dokter. Anno '85 heeft hij een misgroeijing aan de knie. Bij een recent onderzoek in het Antwerpse Sint-Elisabethziekenhuis werd dit bevestigd: blijvende letsels (botaangroeijing, scheur van re. Meniscus tibialis).

In sommige gevallen is het niet-optreden van de directie zelfs bijna dramatisch afgelopen.

- Marcelino L. had een bloedvergiftiging: zijn voeten waren zodanig gezwollen dat hij niet in z'n schoenen kon. Toen de zwelling de lies bereikt had, nam een opvoeder het initiatief om, tegen de wil van Lafosse, de jongen naar de kliniek te brengen (na twee

dagen symptomen) waar hij 14 dagen moest blijven.

Willy W.: S. kreeg ooit een witte dikke vinger. Ik had al enkele keren gezegd dat ze naar de dokter moest, want het ging duidelijk om een ontsteking. Het mocht niet van Lafosse. Ik ben dan beginnen dreigen en uiteindelijk kon het wel. Het bleek al heel ernstig en ze is onmiddellijk met spuitjes moeten behandeld worden. Ook Marian L. heeft een tijdje vol gestaan met uitslag, maar ze mocht niet naar een specialist.

De oorzaak van deze fouten ligt voornamelijk bij mevr. Lafosse die de medische wereld als kwakzalvers bestempelt. Wanneer een kind koorts of pijn heeft, is dat de "duivel" die eruit komt. (de sekte-opvattingen spelen hier dus ook weer mee) De beste remedie tegen griep is bijvoorbeeld in bed blijven zonder eten, tot het over is.

Een behandeling die zowat voor alle ziektes wordt aangewend. Gelukkig brengen enkele opvoed(st)ers stiekum toch wat eten naar de zieken.

Illustraties van medische verwaarlozing zijn legio.

- Door het leven in een donkere kelder hebben heel wat kinderen slechte ogen en moeten ze een bril dragen. F. heeft een bril, maar mag die bijna nooit opzetten uit angst dat hij zou stuk gaan en er niet terugbetaalbare kosten gemaakt moeten worden. F. heeft veel hoofdpijn en zelfs flauwtes. Hij mocht niet naar de dokter. Pas na zware druk door de advocaat van de familie F. kon dit wel gebeuren. Uit een brief van de advocaat citeren we volgend stukje:

"Op 26/12/1984 heb ik een bezoek gebracht aan het gezin van F., op het ogenblik dat hun kinderen die geplaatst zijn in Jeugd-oase, er aanwezig waren.

De moeder van F. deelde mij mee dat zij verplicht was geweest haar huisdokter op te bellen voor haar zoon, die plotseling onwel werd en het bewustzijn verloor.

Vermits F. aan de huisdokter vertelde dat hij de laatste tijd geregeld het bewustzijn verliest, heeft deze laatste voorgesteld hem te laten onderzoeken in het AZ te Leuven.

Ik zou U dan ook beleeft willen vragen zo vlug mogelijk zo'n onderzoek te laten plaatsgrijpen..."

- De algemene gezondheid van de kinderen laat ook te wensen over. Alweer door het leven in een kelder zijn vele kinderen zenuwachtig, gestresseerd en zeer gevoelig voor hoofdpijn en migraine.

- D. had een vorm van psoriasis (huid-

schilfers). Lafosse zei tegen D. dat daar niets tegen te doen is en dat hij met één tube zelf hoogstens één arm kon instrijken. Later zal hij nooit genoeg kunnen verdienen om z'n zelfjes te betalen, aldus de directrice.

- F., de jongste bewoner, werd vaak aan z'n lot overgelaten. Bovendien is hij misgroeid omdat z'n linker lichaamshelft niet mee groeit. Na lang aandringen pas werd er met hem naar het ziekenhuis gegaan. Het bleek absoluut noodzakelijk dat F. een speciaal schoentje zou dragen. Terug thuis in Jeugdoase gebeurde er niets. F. zou naar een pleeggezin gaan en de speciale schoen zou dan een verkwisting zijn. In werkelijkheid is F. nog maandenlang in de instelling gebleven en begon hij overal tegenaan te lopen.

- Verschillende kinderen hebben een ernstige neiging tot zwaarlijvigheid en dat dit aan "teveel" eten ligt, is uitgesloten. Een medische begeleiding voor deze kinderen is niet voorzien.

art. 42: Iedere minderjarige moet te gepastten tijde onderworpen worden aan een onderzoek betreffende de school- en beroepsoriëntering.

schoolbegeleiding

In Jeugdoase wordt de schoolkeuze rechtstreeks beïnvloed door de mogelijkheden van het busvervoer: het merendeel van de jongens gaat naar de Stedelijke Tuinbouwschool in Heverlee. Er stopt immers een bus bij Jeugdoase en op deze manier heeft men de kinderen gemakkelijker onder controle. De meisjes volgen overwegend les aan een beroepsschool, ongeacht hun intellectuele mogelijkheden.

Het argument van Jeugdoase dat de kinderen andere studies niet aankunnen, slaat nergens op. Als je reeds van bij het kleuteronderwijs onder je mogelijkheden school moet volgen, is het onmogelijk om daar op latere leeftijd nog iets aan te veranderen. Dom houden, met andere woorden, is de leuze van Jeugdoase.

Een voorbeeld hiervan is C. (14) die toen ze in Jeugdoase aankwam, ook van school moest veranderen. Voorheen volgde ze La-

tijn-Griekse. Voor haar was dat veranderen heel erg want het meisje droomde ervan om archeologe te worden. In Jeugdoase vonden men dat stom en goede studenten werden beschouwd als "dikke nekken".

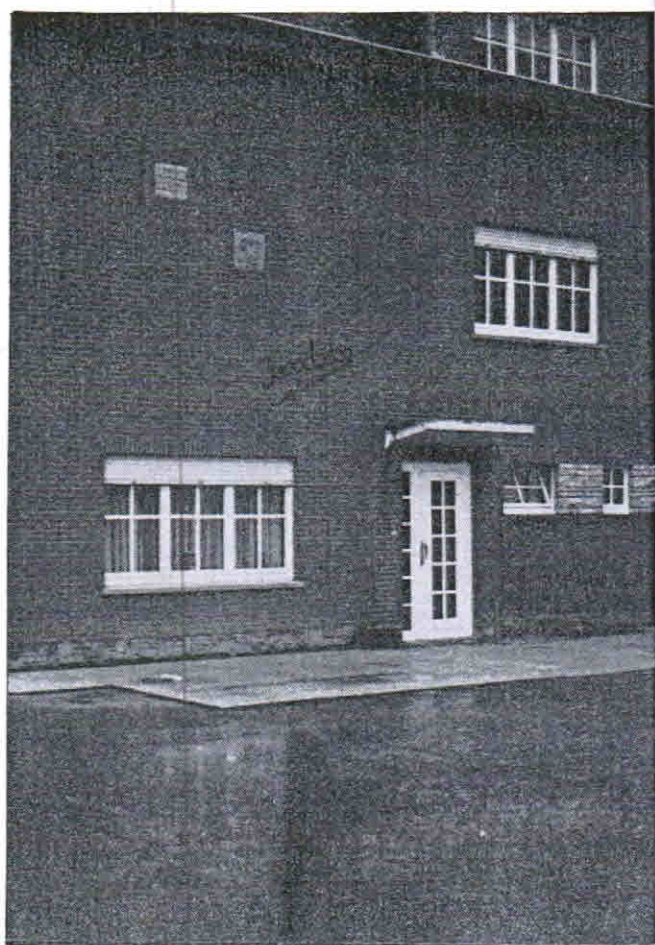
De studiesfeer in Jeugdoase is "onmogelijk", een aparte studieruimte is er niet en aangezien de kinderen steeds met velen samen zitten in een kleine ruimte, komt er van schoolwerk niet veel in huis.

De opvoed(st)ers mogen nooit helpen met de schooltaken, zodat langs deze weg ook geen stimulans aanwezig is. Misschien heeft dit te maken met de laag-geschooldheid van de meeste opvoed(st)ers? Het is immers erg vervelend als je het huiswerk van de kinderen zelf niet begrijpt...

zakgeld

De kinderen krijgen per maand zakgeld. Hoeveel ze krijgen, hangt af van hun leeftijd. Doch wat algemeen geldt, is dat ze over de helft van de som kunnen beschikken en dat de andere helft onmiddellijk wordt overgemaakt naar hun spaarboekje.

Nu zijn er vanwege verschillende kinderen vragen geuit in verband met die spaarsommen. Het is namelijk zo dat de kinderen maandelijks een bewijsje moeten tekenen dat ze de integrale som ontvangen hebben, maar van het deel dat op het spaarboekje komt, is dikwijls geen spoor te vinden.

Verschillende mensen hebben hiervoor al navraag gedaan bij de direktrice. Deze verklaart dan dat alles in orde is en dat de helft van het zakgeld gespendeerd wordt aan het verblijf van de kinderen in het huisje in Tiegem, waar de kinderen driemaal per jaar verplicht worden hun vakantiedagen door te brengen.

Bij de dood van Martha R., een medezuster van Lafosse, werd aan ieder kind 2000 frank geschonken. Op sommige spaarboekjes is ook hiervan geen spoor te vinden.

Sommige kinderen gaan uit werken of doen al eens een weekendjob of een klusje hier en daar. Zo heeft C., een jongen die intussen schilder is geworden, het huis van Johan S. geverfd. Hiervoor werd hem een flinke beloning beloofd op zijn spaarboek. Het huis werd volledig geverfd, inclusief alle radiators, deuren en deurstijlen. Korte tijd later kwam ook de moeder van de hoofdopvoeder in de omgeving wonen en C. mocht ook haar appartement volledig verven. Voor dit werk werd hem eveneens een goede beloning beloofd, die onmiddellijk op zijn spaarboekje zou overgemaakt worden.

Van deze twee beloften is helaas niets in huis gekomen, de jongen heeft er helemaal niets van gekregen. De hoofdopvoeder durft het zelfs zover drijven dat hij C. - nu deze de instelling verlaten heeft - zal aanklagen wegens zwartwerk.

Zo krijgen de kinderen van Lafosse ook de belofte dat ze bij het verlaten van de instelling elk 30.000 frank meekregen. Sommige kinderen krijgen deze som, anderen niet. Alles hangt ervan af of ze op goede voet staan met de direktrice. Kinderen die enige kritiek uit(t)en, krijgen niets.

veranderingen onvoldoende

De laatste maanden zijn er in Jeugdoase een aantal wijzigingen doorgevoerd onder druk van het gerechtelijk onderzoek en het opstellen van dit dossier. Zo werd mevr. Lafosse vervroegd op pensioen gesteld en "hoofdopvoeder" Johan S. gedegradéerd. Hij zou voortaan belast zijn met het ekonomaat. Ook de sekteleiden onder het personeel werden verwijderd op één uitzondering na, nl. René (één van de nachtwakers). De man mag echter niet meer in het zwarte sektepak rondlopen in Jeugdoase. De kapel is gesloten en de jongeren gaan nu naar de parochiekerk voor de misviering. Het regime dat in de instelling van kracht was, is afgezwakt en naar verluidt zou dit meer vrijheid betekenen.

Hieruit konkluderen dat de problemen opge-

lost zijn, is echter te optimistisch. Vele aanklachten gaan immers niet alleen over Lafosse of Johan S. Wat deze laatste betreft, kan men zich overigens afvragen of hij zich zal neerleggen bij zijn degradatie. Johan S., die pretendeerde hoofdopvoeder te zijn, - hoewel hij het geschikte diploma niet had - zag zichzelf immers al als opvolger van Lafosse.

Ter vervanging van Lafosse zal er vanaf 1 januari '86 een nieuwe directeur zijn in Jeugdoase. Jos Van den Eynde was orthopedagoog van Ave Regina en zal de moeilijke (onmogelijke ?) opdracht krijgen om de verziekte sfeer terug op te krikken.

Sinds het vertrek van Lafosse heerst er in Jeugdoase een chaotische sfeer. Er is een kinderopstand geweest en het personeel heeft geen vat op de situatie. Verwonderlijk is dat niet want gedurende jaren ontvluchtten de personeelsleden al hun verantwoordelijkheden bij de talloze konflikten. Zij zijn het niet gewoon om met een losser regime om te springen.

hoe is het zover kunnen komen?

De toekomst zal één en ander duidelijk maken. Maar laten we nogmaals in het verleden kijken. Hoe is het zover kunnen komen en niet werd ingegrepen door instanties?

- Waarom is er nooit een georganiseerde reactie geweest van het personeel op de wantoestanden?

Een eerste faktor is ongetwijfeld de ongeschooldheid van het merendeel der personeelsleden. Men is niet bekend met de hedendaagse opvoedingspraktijk, waardoor men geen zicht had op de situatie. Men vond het normaal als het ware. Verschillende opvoed(st)ers hanteren ook bewust een "pedagogische" visie die onder andere lijfstraffen als een nuttige methodiek gebruikt.

Verder leeft er de angst voor jobverlies. Als ongeschoolde opvoeder is het niet gemakkelijk om elders werk te vinden. Kritiek werd dus ingeslikt.

Een georganiseerde reactie werd onmogelijk gemaakt door het bewust tweedracht en verwarring zaaien onder de personeelsleden. Een aantal opvoed(st)ers zwijgen overigens in alle talen, omdat ze zelf iets te verbergen hebben (= chantage: als je hier iets van zegt, zal ik iets over jou vertellen.) Dat de betrokkenheid van de opvoed(st)ers bij de bewoners zeer laag is, bleek na het opheffen van de nachtwoak. Het personeel moest voortaan zelf nachtdienst verzorgen en Johan S. stelde een uurrooster op. Blijkbaar beviel die niet want een aantal personeelsleden trok prompt naar de vakbond. Er kwam een syndikale delegatie en de problemen werden besproken. Althans die problemen die over de eigen situatie gaan. Over de pedagogische aanpak van de bewoners wordt nooit gediskussieerd!

- Waarom is er nooit geen bewonersopstand geweest?

Ook onder de kinderen werd voortdurend tweedracht gezaaid. Normaal begaafde kinderen lachen actief de zwakkeren mee uit, bijvoorbeeld. Het werd hen aangeleerd. Alle bewoners krijgen bij hun aankomst in de instelling een "persoonlijkheidskraak" die hen netjes in het rijtje liet lopen. Jongeren met een sterke persoonlijkheid

zwegen en probeerden er het beste van te maken van de situatie.

- Ruimer bekeken kan men zich afvragen waarom de jeugdrechters bleven plaatsen in Jeugdooase?

Het is opvallend dat het vooral Mevr. Moens (Brussel) en Mevr. Huysmans (Leuven) waren die het merendeel van de plaatsingen voor zich namen. De instelling had in de sektor al jaren een verdachte reputatie en een aantal jeugdrechters plaatsten bewust niet in Jeugdooase.

Het argument dat men niet wist dat er in Jeugdooase iets mis was, gaat dus niet op. Reeds eerder liep al een gerechtelijk onderzoek tegen Lafosse in verband met de sekte. In het verleden werden overigens regelmatig klachten geuit door diverse betrokkenen over de instelling. Als plaatsende instantie moest dit al voldoende zijn om de instelling met argusogen te volgen. Ook de vaste afgevaardigden die belast zijn met de begeleiding van de plaatsing van jongeren gaan hier in de fout. Al die jaren heeft er nooit iemand van hen blijkbaar iets gemerkt...

- Nog ruimer bekeken stelt zich ook het probleem van de bevoegdheid van de provinciale inspectie van de dienst jeugdbescherming.

Deze dienst is onder meer belast met het toezicht op de instellingen. De inspecteur die verantwoordelijk was voor Jeugdooase - de heer Janssens, - inmiddels gepensionneerd - kwam volgens getuigenissen wel in de instelling maar stelde zich nooit kritisch op. Het bleef bij een aangekondigd bezoekje, een drankje en een etentje. Op het moment dat het gerechtelijk onderzoek startte, werd ook deze dienst op de hoogte gebracht. Zolang het onderzoek loopt, kan de inspectie volgens een administratieve afspraak niet optreden. Toch lijkt dit een wat eigenaardige bevoegdheidsverdeling tussen gerecht en inspectie, want het gaat in feite om twee verschillende aanvullende taken. Het gerecht treedt op bij duidelijk strafbaar feitenmateriaal (bijv. zedenfeiten) maar kan niet optreden op het terrein van het pedagogisch regime. De jeugdbeschermingsinspectie kan dit wel maar mag niet!

Logisch gezien zou het echter wenselijk zijn om een instelling, waar strafbare feiten zijn gesignaleerd, ook op pedagogisch vlak door te lichten.

L.M.

voorwaarden tot veranderingen

1. Het doorbreken van het isolement van de instelling

- vb: - versoepeling van bezoeksregeling ;
- aanmoedigen van sociale kontakten;
- jongeren zelf laten kiezen met wie ze omgaan.

2. Het invoeren van een actief pedagogisch beleid

- vb: - noodzaak van gekwalificeerd personeel ;
- begeleiding naar zelfstandigheid en weerbaarder maken van de bewoners ;
- aangepaste opvang voor elke bewoner (licht mentaal gehandikapt/normaal begaafd) ;
- afstappen van karitatieve benadering ;
- privacy en de mogelijkheid om eigen bezittingen te beheren (onder andere briefgeheim) ;
- aangepaste sanktionering en afschaffing lijfstraffen.

3. Invoeren van medische verzorging en schoolbegeleiding

4. Opvoeden naar volwassenheid in al zijn aspecten

- vb: seksuele opvoeding

5. Interne democratisering van de instelling

- vb: - oprichten van teamwerking ;
- bewonersvergadering ;
- nieuwe samenstelling raad van bestuur.

6. Materiële aanpassing van de instelling

- vb: - sluiting van de kelders ;
- aankleden van de leefruimten ;
- vermindering van de bezettingscapaciteit.

7. Een actieve opstelling van de provinciale inspectie van de jeugdbescherming in alle instellingen, met onder andere het vastleggen van konkrete criteria op het vlak van de pedagogische werking

8. Ten aanzien van de jeugdrechtbank:

- au-sérieux nemen van klachten van bewoners, ouders of andere betrokkenen
- het begeleiden en kritisch opvolgen van plaatsingen door de vaste afgevaardigden.

